

6) Základná úroveň správy ECAV

a) Všetka moc v cirkvi pochádza zo zboru, základom cirkevnej organizácie je cirkevný zbor

Základná úroveň správy ECAV je v cirkevných zboroch. Naša cirkev má vzácny poklad práve v cirkevných zboroch, tie musia byť hrdé na svoju „svojprávnosť“, ony a ich presbyterstvá nesú hlavnú zodpovednosť za chod svojich vecí. Žiadne centrum nezabezpečí, aby kostoly v cirkevných zboroch boli plné, môže však vytvoriť podmienky – napríklad zmenou fungovania systému, aby cirkevný zbor, spoločenstvo veriacich v ňom žilo plnohodnotným kresťanským životom.

Nová štruktúra ECAV by vlastne v určitých zásadných momentoch vôbec nemusela byť nová - skôr naopak, ústava by sa mala dôsledne vrátiť k historicky overeným zásadám a používať dôsledne znenie pôvodných formulácií, tak ako bolo v minulosti explicitne uvedené aj v základnom zákone cirkvi - v ústave.

Ústava z roku 1993 totiž hovorí: „Evanjelická cirkev sa člení na dištrikty, senioráty a cirkevné zbory“ (čl. 14), „Evanjelická cirkev sa člení na Východný dištrikt so sídlom v Prešove a Západný dištrikt so sídlom vo Zvolene“ (čl. 24) či „Seniorát tvoria cirkevné zbory, ktoré do jeho územného obvodu začlení dištriktuálne presbyterstvo“ (čl. 20).

Naproti tomu Ústava cirkve evanjelickej augšpurského vyznania na Slovensku (1922) hovorí ďaleko jasnejšie a nediskutovateľnejšie: „Seniorát je združenie viac cirkevných sborov...“ (§ 117), že „Dištrikt je združenie viacej seniorátov...“ (§140) a že „Generálna cikev je združenie dištriktov...“ (§ 164). Teda - nie, že cirkev sa člení na dištrikty, dištrikt sa člení na senioráty a senioráty na cirkevné zbory, ale naopak - senioráty sú združením cirkevných zborov, dištrikty sú združením seniorátov a cirkev je združenie dištriktov.

Možno to na prvý pohľad je jedno, ale v tom tkvie náš reformačný prístup k budovaniu cirkevných štruktúr. A je to v súlade aj s tým známym: Cirkev je zhromaždením všetkých veriacich, ktorým sa evanjelium čistotne káže a sviatosti prislужujú (Augsburské vyznanie, článok VII), teda je všade tam, kde je svojím Duchom prítomný Pán Ježiš Kristus. Teda nie „cirkev je tam, kde je biskup“.

Je pochopiteľne, že cirkevné zbory a senioráty sa bránia, ak ústredie skryto alebo otvorene presadzuje prax bežnú skôr v episkopálnom systéme - teda riadenie zhora. Treba však správne pomenovať hlavný dôvod pretrvávajúcej nedôvery voči ústrediu reprezentovanému generálnym biskupským úradom. Ale predispozícia k episkopálnemu systému nie je výlučná len generálnemu biskupskému úradu, k centralizácii „moci“ môže prísť aj na úrovni dištriktu, ak takáto tendencia je mu vlastná a dopomôžeme mu k nej navonok kozmetickými úpravami legislatívy – ako je porušenie parity v predsedníctve, zrušenie zboru biskupov, premena plnohodnotných seniorátov iba na pastorálne bratstvá farárov alebo doživotná voľba biskupa.

b) O veľkosti cirkevného zboru

Synoda ECAV na Slovensku prijala uznesenie H4/04 už v roku 2004 a potom C/3 v roku 2005, ktorými sa uložilo presbyterstvám seniorátov rokovať s cirkevným zborom, v ktorom posledných 5 rokov nepôsobil kňaz a nemajú ročný príjem aspoň 150.000,- Sk v zmysle Čl. 16 Ústavy ECAV, ods. 3, a odporúčalo pripraviť návrh na rozhodnutie pre dištriktuálne presbyterstvo s cieľom tento zbor zlúčiť s iným cirkevným zborom alebo zrušiť ho v zmysle Čl. 16, ods. 2 Ústavy ECAV.

Týmito uzneseniami bola vyjadrená snaha riešiť problematiku malých – vyludnených cirkevných zborov. Príjem CZ závisí od veľkosti CZ, od ochoty členov spolupodieľať sa na financovaní CZ a na hmotných aktívach, ktoré CZ vlastní a ktoré môžu zabezpečiť zdroje príjmu do CZ. Dnes platí, že požitky duchovných financuje štát¹, napriek tomu mnohé cirkevné zbory majú problémy vyfinancovať svoju prevádzku. Financovaniu je venovaná druhá časť tohto študijného materiálu, avšak nejedná sa len o samotné financovanie. Z pohľadu celej cirkvi ide o efektívne využívanie ľudského potenciálu. Aby sa nestalo, že - ako zaznelo v jednej otázke redaktora k otázke reštrukturalizácie² - *mnohí farári si idú nohy zodrať behaním po takmer prázdnych kostoloch; vo veľkých a početných zborm, najmä mestských, zase nevedia, kam prv skočiť.*

Analýza veľkosti CZ je uvedená v prílohách, z nej sa dá vyčítať, že

Počet CZ podľa štatistiky k 31.12.2007: 322

Priemerný počet členov CZ: $233\,478/322=725$ členov/CZ

Počet CZ menších ako 100 členov: 27

Počet CZ po zlúčení (pričlenení) CZ menších ako 100 členov: 297

Priemerný počet členov CZ: $233\,478/297=786$ členov/CZ

Počet CZ menších ako 200 členov: 72

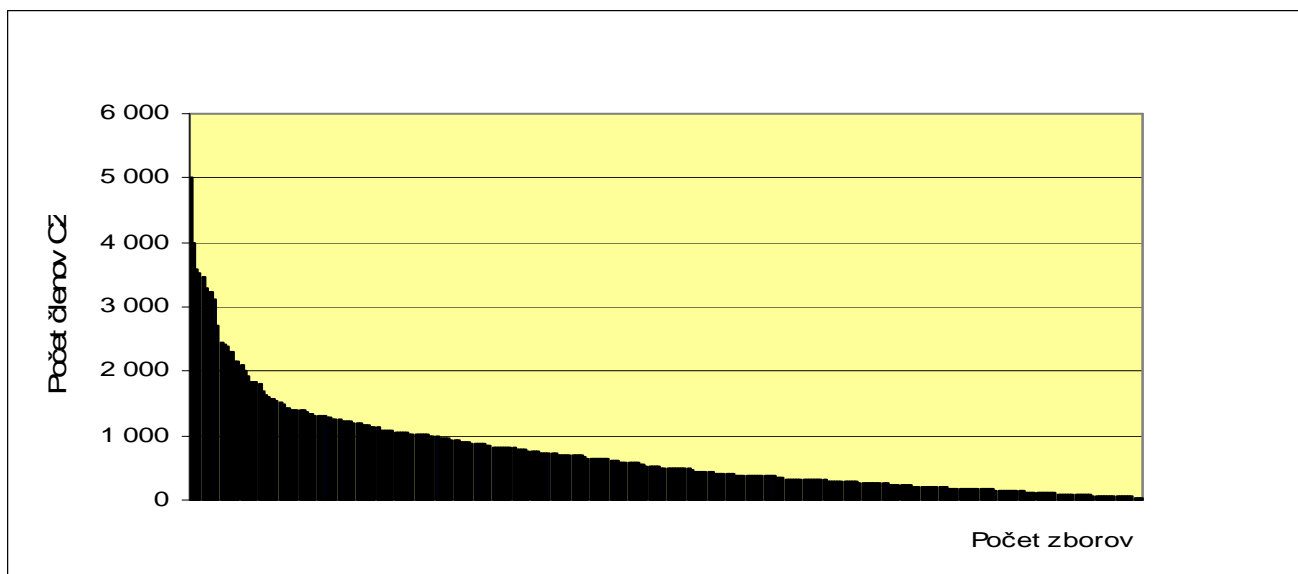
Počet CZ po zlúčení (pričlenení) CZ menších ako 200 členov: 264

Priemerný počet členov CZ: $233\,478/264=884$ členov/CZ

Čiže, ak by sa podarilo zlúčiť malé cirkevné zbory pod 200 členov alebo pričleniť takéto zbory k susedným väčším zborm, počet cirkevných zborov by sa mohol znížiť o 58 (18%). Samozrejme, že sa to nemôže a nesmie urobiť od „zeleného“ stola v Bratislave, a preto prehľad cirkevných zborov po zlúčení, ako bol vykonaný, treba považovať len za študijnú hypotézu. Ale výsledok je jasný – úspora 58 kazateľských staníc a možnosť presunúť voľné ľudské kapacity na iné úlohy. Samozrejme, že vnímame, že časť staníc je dlhodobo neobsadená. A vnímame aj to, že narastie počet roztrúsených dcérocirkví či filiálok – čomu treba prispôbiť misijnú a pastorálnu prácu duchovného pracujúceho v takomto CZ. Avšak faktom je, že o 18 % sa len týmto jediným opatrením zníži rozsah administratívnej práce spojenej s organizovaním zasadnutí zborových presbyterstiev a konventov so všetkým čo s tým súvisí (rozpočtovanie, účtovníctvo, štatistika atď.).

¹ [Zákon 218/1949 Zb.](#) o hospodárskom zabezpečení cirkví a náboženských spoločností štátom v znení neskorších predpisov; [Nariadenie vlády SR č. 299/2007 Z.z.](#) z 13. júna 2007 o úprave osobných požitkov poskytovaných duchovným cirkví a náboženských spoločností.

² Cirkevné listy 4/2009, Ročník CXXXIII, str. 9

Obr. 1: Rozčlenenie CZ podľa veľkosti

Problémy súvisiace s veľkosťou, respektíve početnou malosťou CZ zborov dokumentuje aj to, že v 3/4 najväčších zboroch (väčších ako 230 členov) žije až 94 % všetkých členov ECAV. Zostatok 6% členov ECAV žije v CZ menšom ako 230 členov a počet takýchto CZ je 82 t.j. 25%. Ináč povedané znížiť administratívu o 1/4 možno docieľiť úpravou právneho postavenia malých cirkevných zborov, pričom táto úprava sa dotkne len 6% členov ECAV.

Na nutnosť hľadať riešenie problému malých cirkevných zborov (ale, samozrejme, tak, aby veriaci boli duchovne plne zaopatrení) poukáže aj porovnanie s inými cirkvami - aspoň jeden príklad zo zahraničia: Evanjelická cirkev vo Württembersku má 2,3 milióna členov a 2 400 duchovných; teda na jedného duchovného pripadá 958 členov. U nás máme 233 tis. členov a 360 duchovných, teda na jedného duchovného pripadá 648 členov. Keby sme vzali nemecký kľúč na slovenské pomery, tak by sme mali mať 243 farárov; a teda máme na efektívnejšie využitie k dispozícii 116 farárov.

Samozrejme, aby nedošlo k omylu, záver našej komisie nie je, že treba niekoho z duchovenskej služby uvoľniť. Len chceme poukázať na to, že bez iného fungovania cirkevného zboru sa budeme stretávať naďalej „s farármi zodratými behaním po takmer prázdnych kostoloch“. A riešenie zefektívnenia služby farára, respektíve efektívnejšie využitie farárskeho ľudského potenciálu je problémom, na ktorý by sa malo naše úsilie zamerať.

V Ústave (1944)³ možno v §107 nájsť presný návod, ako postupovať pri riešení: „*Sbory s malým počtom cirkevníkov, ak nie sú schopné života, keďže nemôžu plniť svoje finančné záväzky cirkevným úradníkom alebo svoje finančné povinnosti seniorátu, dištriktu a generálnej cirkvi... pripojí dištriktuálne presbyterium k susednému zboru... alebo sdruží ich so susedným sborom... Takto uvoľnené systemizované stanice prideluje dištriktuálne presbyterium sborom, ktoré to väčšmi potrebujú.*“ Teda povinnosť riešiť problematiku malých zborov bola v tomto prípade daná priamo do ústavy.

³ Ústava Slovenskej evanjelicko-kresťanskej augsburského vyznania cirkvi v Slovenskej republike, Prešov 1940, str. 45.

Vaše názory, pripomienky, postrehy, doplnenia očakávame na adrese:

restrukturalizacia@ecav.sk

Ďakujeme